

rože kajoa

VODA U KAMENU

Ponekad grumen ahata, skromnih dimenzija, ovlaš odmeren, izgleda neuobičajeno lak. Tada se zna da je šupalj i prošaran kristalima. Ako se zatrese blizu uha, čuje se, ali veoma retko, šum tečnosti koja pljuska o zidove. Izvesno je da se u njemu nalazi voda koja je zaostala, zatočena u tamnici kamena, još od početka planete. Žed nas je potakla da opazimo ovu prvobitnu vodu.

Rapavu površinu, ljsku zgrušane zemlje, treba glačati lagano, zatim, sa još više obazrivosti, unutarnji kamenac sve do trenutka kada se na zadnjem prozračnom zidu pomeri jedna nejasna mrlja. Svaki put kada ruka dodirne kamen, ona zatreperi, a njena ravan ostaje ustrajno vodoravna ma koliko i ma kako pokušavali da nagnemo kamen. To je voda ili, u najmanju ruku, tečnost pre vode, koja se sačuvala još iz razdoblja toliko dalekih da ona, nesumnjivo, ne poznaju ni izvore ni kiše ni reke ni okeane. U to vreme tečni su bili samo metali koji su ubrzo očvršli, i, možda, u zagubljenim dupljama, hitra i paradoksnu živa, nestalno ogledalo, tečno i hladno, jedini metal koji je za svoje zamrzavanje zahtevao oštru temperaturu koju mlaka planeta nije još ni blizu dosezala, i najzad: ova tajna voda koja, pouzdano, nije nikada ni bila voda od samo na izgled.

Najnezatnija pukotina, prvi otvor ma i tanji od vlasi, i ona se razliva i isparava za manje vremena nego što je potrebno da bi se to reklo. Jedino izvanredan pritisak uspeva da je održi tečnom. Najmanji odušak dovoljan joj je da iščezne napolje, oslobođena, posle veoma duge samotnosti, poput jednog bleska.

Isto tako, ova zasužnjena voda nalazi se jedino u manje poroznim supstancama, kao što su kvarc i kamenac, koje onemogućavaju svaku zračnu izmenu. Štaviše, ni kamenac (kalcit) nije sasvim pouzdana tamnica, pošto umešne zanatlije, između Eifela (Ajfel) i Hunsrück (Hunsrik), uspevaju da u nj infiltriraju boju. Kameni kristal je, jedini, dovoljno nepromočiv da isključujući svaki strah od ma kakvog oticanja. Tečnost se zadržava u paralelnim šupljinama koje razdvajaju naslagane slojeve po određenim smerovima. Čini se da su one nastale isprekidanim pomacima. Između svakog novog zamahe, kao između dvostrukih prozora, tečnost se, ne manje prozirna od zidova koji je opkoljavaju, nalazi istovremeno, na početku razdoblja, uhvaćena u zamku i izbavljena od nesnosnih komešanja prapočetka. Počev od toga trenutka, sferični iz izduženi mehurovi

beskonačno lutaju u lavirintu nevidljivih petlji. Prema tome kako se okrene kristal, u jednom pravcu ili u drugom, ovi mehurovi se penju, silaze, iskošavaju, pomiču nepredviđenim žlebovima, a da se, pri tom, nikada ne sudare. Svaki u svojoj dedalovskoj zavrzlami, različitih oblika i neprestano obezobličavanih preprekama koje zaobilaze, oni na jedan apsurdan način ovekovučavaju promenljive i nepromenljive figure preplitanja, jedne vrteške bez kraja.

U kvarcu, voda je redovno razdeljena u više ćelija koje, gotovo u potpunosti, ispunjava. U kamenu, ona je skupljena u jednom jedinom džepu; prostor ponad nje je toliko nesrazmerno visok i širok — reklo bi se da je nebo koje zastire neko čarobno jezerce. Virovi tečnosti dodaju srmeni vez ovom zvučnom i nerazgovetnom jezeru, umanjeno na razmer prostora unutar jednog kamena, poput misterija jednog spektaklnog, maglovitog pejzaža, međutim stvarnijeg i težeg od posredovanih pejzaža koje, na prvi izazov, imaginacija hita da isplete u šarama ahata.

Nad njim, kružnim i ispučenim, krupne žute pahuljice s jednog snežnog neba hitaju, u gustom lepršanju, prema središtu nepravilnog prozora od ametista čije spojene prizme sazdaju čašicu s laticama sićušnih heksagonalnih elemenata. Elementi središta su gotovo bezbojni i čine se poput drugog otvora često praktikovanog u starim vitražima. Nagne li se ka tlu, tamna linija vode penje se i silazi pozadi otvora kao spori, umorni očni kapak, ili kao noć koja se spušta ili diže poput disanja lave u vulkanskim kraterima, ili kao, promatrana sa ovog jedinog okruglog broskog prozorčeta, neobjašnjiva plima i oseka na neizmernom i jedinstvenom moru bez meseca i obala.

Olujna plavet tamnog kamenca ispunjava po drugi put površinu kamena. Na rubu, purpurne ili cinober mrlje rasprostiru se okolo modrih koprena oštro rastočenih brušenjem. Ubrzo, njihov vijugavi, kosi reč iščezava u debljini minerala, kao rite zamrznute u ledu. Sasvim dole, na mlečnim površinama, svetlijim ili zagasitijim, ocrtavaju se postupni slojevi obzorja ili odblesci neke nevidljive zvezde na izbočenom delu uporednih valova. Gore, ogromni gusti oblaci naznačuju hiljadu mračnih pretnji od kojih je jedna najotvorenija: poput poslednje opomene, jedan meteor, sagoreo na punom nebu, svojim sopstvenim padom ocrtava tragičnu poderotinu na tamnoj pozadini.

Dva lica ahata su podjednako glatka i istovetno tamnoplava. Ona sazdaju identično ogledalo ispunjeno slutnjama i uvredama. A između njih, koja kao da nešto stravično obećavaju, prikrivena je voda iskona čija se senka svaki čas pomera i čiji pljusak uho pažljivo osluškuje. Verujem da ništa ne ostaje neopipljivo u čuvstvu koje rađa takvo prisuće. Ova najzatvorenija vaza nikada nije bila otvorena. Ona čak nije bila ni zalemljena pri samom rađanju, poput staklene ampule. Šupljina se sama izdubila u srcu mase. Niti je ikakva snaga omogućila to da u nju prodre nepokvarljiva tečnost koju ona sadrži i koja, otada, nemoćno obitava u njoj, ne mogavši ni da umakne ni da se isuš.

Živo biće, koje je promatra, razume da ona nije, što se nje tiče, ni tako trajna ni tako nepokolebljiva. Ni tako hitra ni tako čista. Ona se bez radosti prepoznaje u krajnosti jednog drugog carstva i u, iznenada, tako tuđem univerzumu: ona — nepozvani uljez. Po ličnoj opsednutosti, samo naslućujem koje meditacije, koje, u najmanju ruku, lepršave sanjarije može da započne onaj koji putuje po svetu da odmotava polazeći od ovih kamičaka zakletih tečnošću, zakletih s malo geološke vode koja je ostala zatočenicom u prozirnoj šupljini hermetičkog kamena.

Preveo sa francuskog
JOVICA ACIN

petar krdu

OBLACI IZ PRIČE

I ONI

Ne pada ništa
Ni oblaci iz divne priče
Oni su oni jer njih ima
Na dve misli od neba

Nebo je već više nego što jeste
I postaje sve više nego što jeste
Jer eto tako došli su oni

I stavili su reči iznad neba
Te ogromne providne reči
Kroz koje gledaju samo gledaju
Koliko će od njih biti na nebu

III POSTOJANJE NEBA

Dolazi nebo dolazi
Brzo kao misao
Možda na moje rame
Ili među ove misli
U razmaku od jednog oka

Oni su pomaknuli nebo ka dole
I sada kažu da su oni
Samo oni
Koji dolaze kao glagoli
Koji dolaze kao oni

Onda se iz oka sve vidi
Šta oni rade
Izlišno je da pitam
Iz oka se onda sve vidi

Dolazi nebo naravno dolazi
Mi verujemo u nešto koje nije
Ni nebo ni nešto drugo
Dok na kraju pogleda čekamo nebo

I ZELENO OD KAMENA

Miodragu Pavloviću

Učini mi se kamen
Učini mi se zeleno
Ovaj je prst neki kažiprst
U njemu je zelena moja želja

Laje srcem laje
Zeleno laje
Ispod kamena

Još laje srcem laje
Nešto mnogo više laje
Nisi li video da laje
Od ispod kamena laje

Laje sa ulice laje
Od kuće koja se nalazi
U drugoj kući
Iz druge kuće
Iz najkuće

Preveo sa rumunskog
AUTOR